

Значение на материалната база за повишаване на физическата активност на учениците

Васил Димитров, Албена Димитрова – Денкова

The study and measurement of the ratio of students to available material - technical basis and the impact of teaching aids can give us rich information about diversity in the system of training and sports activities and thus to evaluate the current solutions of educational problems, and to anticipate and manage the various features of this process. For the realization of the research purpose and objectives were used a combination of psychological and sociological methods.

It is imperative to take urgent measures to bring about the expansion and upgrading of sports facilities in schools and to create conditions for meaningful use and physical education. This is an opportunity to increase prevention of smoking, alcohol and drugs, and as a condition for overcoming the unfavorable trends in the health status of adolescents' consequence of insufficient physical activity.

Keywords: material base, physical activity, students.

Възможностите за двигателна активност на учениците и участието им в спортни дейности са пряко обвързани със здравословното им състояние [7]. Съвременната атрактивна спортна база трябва да се разглежда, като възможност за превенция срещу увеличаването на тютюнопушенето, употребата на алкохол и наркотици, и като условие за преодоляване на неблагоприятните тенденции в здравословното състояние на подрастващите, последица от недостатъчната двигателна активност. Това налага предприемането на спешни мерки, които да доведат до разширяване и модернизиране на спортната база на училищата и до създаване на условия за пълноценно й използване за физическо възпитание [1].

Настоящото проучване не се занимава с причините поради, които в гимназиална възраст се наблюдава такава голяма разлика в съотношението на момчетата и момчетата, тъй като фокусът му е върху използването на общинския ресурс, предназначен за спортни дейности през призмата на пола. Идентифицираният проблем е недостатъчното включване на учениците в спортни извънкласни дейности, практикувани в училищната спортна база. Тази комплексна констатация е на екип от общински експерти в сферата на младежките дейности, спорта и туризма, спортисти, учители и треньори. С нарастване на възрастта на учениците показват все по-слаб интерес към спортните дейности и дори към часовете по физическо обучение, породено от липсата на достатъчно спортни площадки и лошите условия на вече съществуващите.

Хипотези:

➤ Предполагаме, че атрактивната материалната база ще повиши физическата активност на учениците;

➤ Допускаме, че в процеса на изследването ще бъдат регистрирани различни доминиращи фактори и направления влияещи върху отношението на учениците към обучението по физическо възпитание и спорт в училище.

Целта на изследването е да се проучи наличната материално-техническа база и да се установи влиянието на учебно-техническите средства за постигане на по-добри резултати в учебно-възпитателния процес, в зависимост от пола и възрастта.

От така поставената цел произтичат следните основни **задачи**:

1. Да се разкрие значението на материалната база и връзката ѝ с повишаването на физическата активност на учениците;

2. Да се очертаят и анализират взаимовръзките и взаимозависимостите между материално-техническа база и пола на изследваните лица;

3. Да се изведат изводи за мотивиране на учениците и подобряване на съществуващата материална база.

Предмет на изследването е разкриването на зависимостта между материалната база и физическата активност на учениците 5 - 8 клас. **Обект** на изследването са 140 ученици от 5 - 8 клас, 70 момичета и 70 момчета от страната.

Методика

Проучване на литературни източници, наблюдение, анонимна анкета за удовлетвореността на учениците от учебния процес по физическо възпитание, САН тест [5] и беседа. **Методика на извадката при анкетата и теста.** Направен е опит за изследване на различни училища и класове в страната. Подбора на изследваните лица е на случаен принцип. Разделени са по пол и възраст. Данните бяха подложени на математико-статистическа обработка [2,3] с помощта на програмата SPSS 19. Получените резултати са обработени чрез изчисляване на абсолютната и относителна честота при едномерно и многомерно разпределение на масива от данни. **Организация** на проведеното изследване .Научното изследване е проведено за периода от 15.09.2013 до 17.05.2014 година.

Анализ и интерпретация на резултатите

При анализа на резултатите от анкетното проучване и разделението им по пол и възраст се установи, че момичета които спортуват в 5 клас са - 8,1%, докато в 8 клас се отчита драстичен спад - 0,61. При момчета тези данни са съответно 13,2% и 1,2%. Очевидна е тенденцията с нарастване на възрастта на учениците да намалява броят на спортуващите. При по-голяма част от момчетата се отчита нежелание и отлив от редовните часове по физическо възпитание или спортуване в свободното време, което при момчетата не е толкова изразено. Констатира се устойчиво съотношение от 2/1 между момчетата и момчетата, освободени от физическо възпитание, както и на отсъствията им от час.

На базата на експертна оценка при анализа на получените резултати фокусирахме вниманието си върху ключов въпрос касаещ настоящето научно изследване.

Таблица 1

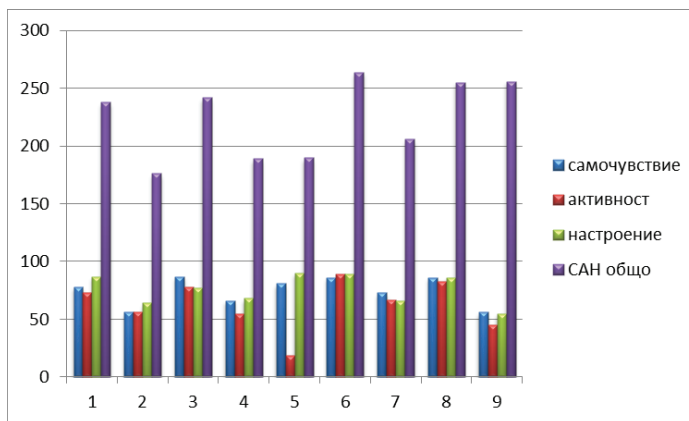
Как оценявате часовете по физическо възпитание и спорт?

Предпочитания	Процент
Протичат организирано	15,18
Изучават се различни спортове	13,94
Има дисциплина	16,93
Интересни са	17,46
Часовете са динамични и емоционални	18,72
Изискват активно участие на учениците	14,92
Свързани са с много физически усилия	8,87

През погледа на учениците се оформя положителен образ на учителя по физическо възпитание и спорт. При направените оценки не се отчитат възрастови и полови различия. За своите ученици учителят по физическо възпитание и спорт е компетентен и строг, но справедлив и с чувство за хумор.

Обобщавайки резултатите от отговорите на учениците, посочили педагогическите и спортните умения, авторитета на учителя и неговите личностни качества, като предпочитания в един или друг въпрос от направената анкета, определено може да се заключи, че ролята на учителя е важен, силно мотивиращ фактор за изграждане на положително отношение в учениците към физическото възпитание и спорт в училище [6].

Налице е положително отношение към учебния процес по физическо възпитание и спорт и неговото социално значение за поддържане на здравето и физическото състояние на учениците.

Фиг. 1. Самочувствие, активност, настроение, САH

При анализа и интерпретация на тестовете на учениците 5 клас (позиции 1 - 4) и 8 клас (5 - 8 позиция), 9 обобщена. Отчита се нарастващото значение на материално-техническата база върху психическите и физически показатели. Респондентите използващи добре оборудвана материална база, дават по-добри резултати, съотнесено спрямо останалите с непълна такава. При учениците от град с по-добра материална база, показателите са по-добри спрямо тези с по-непълна или липсваща такава.

При всички изследвани лица положително се повлиява психическо развитие от редовните занимания със спорт.

Самочувствието, активността и настроението на учениците са сравнително добри според утвърдените норми [4]. На база обобщените резултати от комплексната методика откриваме пряка с връзка състоянието на материалната база. Салонът и спортните игрища предлагат главно възможности за практикуване на спортове, предпочитани от момчетата, като футбол и баскетбол. Въпросът е по какъв начин да се насърчат учениците и особено момичетата към по-голяма спортна активност и в различните форми на извънкласна дейност, предлагани от училището, за да им се създадат навици и умения да спортуват от ранна ученическа възраст.

Доказано е, че когато момичетата тренират такива спортове, те придобиват по-голямо самочувствие и самоуважение, тъй като се изявяват в дейности, в които не са участвали по-рано, както и развиват свои качества, които в противен случай биха останали пренебрегнати. Физкултурните салони не могат да задоволят потребностите за провеждане на редовните часове по физическо възпитание и спорт. Предприемането на спешни мерки, които да доведат до разширяване и модернизиране на спортната база на училищата и до създаване на условия за пълноценното и използване за физическо възпитание и спорт от учениците.

Физкултурните салони не могат да задоволят потребностите за провеждане на редовните часове по физическо възпитание и спорт. В лошо състояние са 854 училищни закрити спортни обекта (физкултурни салони и спортни зали), както и 2445 открити спортни обекти/спортни площадки и игрища. Това е в резултат на липсата на достатъчно средства за капиталови вложения общо за училищната система и в

резултат на извършването единствено на неотложни ремонти на училищните сгради. Незадоволителното състояние на материалната база затруднява и реализирането на самите спортни дейности – учебни и извънкласни.

Възможностите за двигателна активност на учениците и участието им в спортни дейности са пряко обвързани със здравословното им състояние.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

От проведеното изследване става ясно, че учениците, които провеждат часовете си по физическо възпитание с ограничена материална база нямат особено голям интерес, към този предмет и физическите им качества са по-лоши от тези, които разполагат с по-голяма материална база. Ако се подобри материалната база, ще се повиши и интереса за практикуване на различните видове спорт, особено при момичетата.

Липсват конкретни, ясно разписани стандарти за материалната база и нейното състояние, които да отговарят на нуждите на физическо възпитание и култура. Необходимо е да се предприемат такива мерки, които да подпомогнат изграждането на спортни бази, оборудването и ремонтирането на училищни салони, което ще подпомогне и развитието на млади спортни таланти, по-голям интерес от страна на учениците.

ЛИТЕРАТУРА:

[1] Актуални проблеми на икономиката на образованието. Издание на НИНО, С., 1990 г., сборник.

[2] Гилова, В., Р. Дамянова. Статистически методи в спорта. С., 2012.

[3] Гоев, К. Статистическа обработка и анализ на информацията от социологически, маркетингови и политически изследвания със SPSS. С. Университетско издателство “Стопанство”. 1996.

[4] Енциклопедия по психология. Изд. „Народна просвета”. С. 1998.

[5] Иванов, И. Методики за изследване на функционалните състояния. Издателство Аксиос. Шумен. 1999.

[6] Матрай. Недостатъчната физическа активност провокира появата и на психични разстройства. Онлайн на www.zdrave.bg - 12.10.2013 г.

[7] Митрополитски, М. Териториални системи в средното образование. С., 1990.

За контакти:

Гл. ас. Васил Димитров, доктор – НСА “Васил Левски”, кат. “Мениджмънт и история на спорта”, 1700 София, Студентски град. e-mail: vasil1331@abv.bg,

Гл. ас. Албена Димитрова-Денкова, доктор – НСА “Васил Левски”, кат. “Психология, педагогика и социология”, 1700 София, Студентски град. e-mail: albena234@abv.bg

Докладът е рецензиран.